Æventyr

af

Erik Bøgh.

Johannes Forgeman

d. 4. Oktober 1896.

Æventyr

af

Erik Bøgh.

København.

Th. Gandrups Forlag.

1872.

Fjeldsøe & Gandrups Bogtrykkeri.

Til

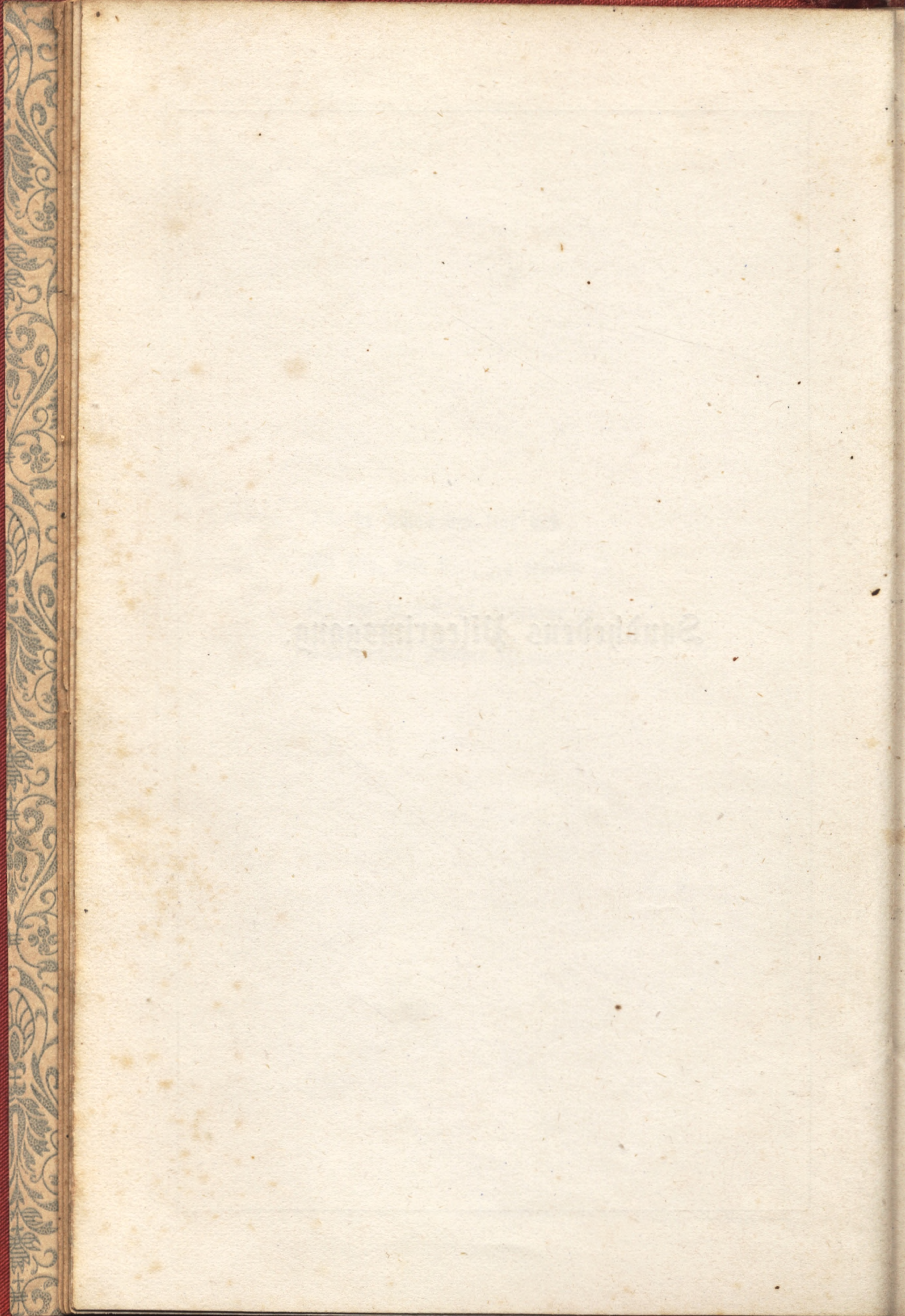
Tegneren

Professor Fr. Scholander.

Alle de Smaa den lige Vei
Til Dig, min Ven, jeg sender —
Du har jo vist, at Æventyr ej
Kan komme i bedre Hænder!

E. B.

Sandhedens Pilegrimsgang.

Højt oppe under Stjernehvælvingen, omkredset af Himalayas Snefjelde, udbreder Feernes Land sine Tryllehaver.

Ingen Menneskefod har nogensinde baaret et Gran af Jordens Støv ind over deres fredlyste Enemærker.

Kun en enkelt Digter har set en Luftspejling af Tinderne paa deres gyldne Slotte i Morgenrødens Drømmetaage, og kun hvert tusinde Aar kan Længselen efter ukendte Sorger og Glæder drage en af Feerne ned til Jorden.

Hør Sagnet om den sidstes Pilegrimsgang!

Der var Afskedsfest i Himmeldronningens Trylleslot.

Den skønneste af hendes Døtre, Sandhedens Fe var bleven greben af Jordlængsel.

En Aftenstund, da hun sad paa den purpurrøde Skyterrasse, havde hun lyttet til den fjerne Larm fra Menneskenes Land og hørt Tusinder af Stemmer paakalde hendes Navn.

Hun havde hørt Martyrerne synge det mellem Baalets knitrende Flammer, hun havde hørt det lyde som Hærskrig gennem Vaabenbraget i de hellige Krige, hun havde hørt de unge Kvinder sværge det Troskab og de gamle Vismænd udaande det i deres Dødssuk, hun havde hørt Præsterne istemme Hymner til hendes Ære, Folkets Førere kalde sig hendes Trælle og de fromme i alle Lande sværge, at kun hende vilde de tilbede.

„De skal ikke mere paakalde mig forgæves. Jeg vil stige ned til Jorden for at stille deres Længsel“ — havde hun sagt.

Hendes Søstre, der for Aartusinder siden havde gjort Valfarten, tav og sukkede, ti Erfaring er vel hos Feerne ligesom hos os en Skat, der hverken kan tages i Arv, gaa i Laan eller gives i Vennegave, men de fordrer aldrig som vi, at den uerfarne skal afstaa sin Ret til selv at gøre Erfaringer.

Naar en af deres Søstre gribes af Jordlængsel, saa tier og sukker de. Først naar Længslen er stillet og hun vender tilbage, smiler de sammen over deres Vandringer i Vildfarelsens Land.

De tog kærlig Afsked fra deres Søster, da hun forlod deres Himmelglæder for at grundlægge et Sandhedens Rige paa Jorden.

„Maatte Du snart naa Maalet for Din Pilegrimsgang!“ — sukkede den ældste Søster — „Kun fra det Sted, hvor man har undt Dig Hvile og hørt Dig gerne, kan Du igen stige op til Dit Hjem!“ —

„Farvel, for evig!“ — hviskede den bortdragende.

„Velkommen tilbage!“ — lød Svaret fra Søstrenes Kor.

Kongen over de tusinde Dales Land sad paa sin Trone i den store Slotshal. I Haanden holdt han det gyldne Vaabenskjold, hvorfra Skrifttegn af Ædelstene udstraalede Ordene:

„Sandheden for Alt — Alt for Sandheden." Rundt om sang alle hans Hofmænd Sandhedens Pris.

Da Sangen var endt, stod Himlens Datter i jordisk Dragt midt i Kongehallen.

„Hvem er Du, fremmede unge Kvinde?" — spurgte Fyrsten forundret.

„Jeg er den, som Du elsker fremfor Alle og for hvem Du vil offre Alt, skønt Du ikke kender mig. Jeg er Sandheden!" — sagde Feen.

„Du maa være Taabeligheden og ikke Sandheden!" — svarede Kongen — „siden Du ikke veed, hvem jeg er, og at jeg aldrig tager Fejl af Sandheden."

„Jeg veed, hvem Du er, og hvad Du er" — vedblev Feen og traadte frem for Tronen. „Taabe een Gang er Du, fordi Du ikke kender Sandheden, Taabe to Gange, fordi Du indbilder Dig at kende den, og Taabe tre Gange, fordi Du ikke vil lære den at kende!"

Saadan Tale var aldrig før hørt i Fyrstehallen. Kongen vendte sig til sine Hofmænd og raabte: „I Sandhedens Udkaarne, sig denne affindige Kvinde, hvad sandt er!"

Da kastede de sig alle paa Jorden og raabte: „Herre! Sandheden er, at Du talte Visdom, da Du kaldte hendes Ord Taabelighed!“

„Hørte Du det, Kvinde?“ — tordnede Kongen.

Hun svarede: „Jeg hørte dem lyve tre Gange i et Aandedrag: første Gang i det de mente, at Du var en Taabe, uden at sige det, anden Gang i det de sagde, at Du var vis, uden at mene det, og tredie Gang i det de kaldte den for en Taabe, der sagde, hvad de selv mente.“

Med disse Ord vendte hun Kongen og hans Mænd Ryggen.

Stolt gik Sandheden ud af Fyrstehallen. Man ha[r] aldrig hørt, at hun har været der siden.

Himlens Datter havde nu begyndt sin Pilegrimsgang paa Jorden.

Den gik fra Hus til Hus, men ingen af Landets Store vovede at aabne sine Porte for

hende. De kaldte hende en Oprørerske, der ikke havde villet bøje sig for den kongelige Sandhed.

Endelig kom hun til en stor Pagode. Det var Oprigtighedstemplet, Helligdommen, hvor man gemte de tre Guldtavler, paa hvilke Vismændene, Aanderne og Guderne havde indgravet Sandhedens Ord.

Her nævnede hun blot sit Navn, saa bøjede Tempeltjenerne sig til Jorden, den øverste Præst lod brede Silketæpper for hendes Fødder, de ti Overpræster gjorde det hellige Ærbødighedstegn, i det hun gik dem forbi, de hundrede Underpræster bød hende velkommen i en dejlig Lovsang, og de tusinde Lægpræster slog paa Trommer og Gonggonger med saa inderlig Oprigtighed, at ingen kunde høre et Ord af Sangen.

Inde i den store Tempelgaard, hvor en talløs Skare af fromme Mænd fra de tusinde Dale var strømmede sammen til Offerfesten, trængte alle sig omkring hende for at se og høre den fremmede Sandsigerske, men i det hun vilde tale til Mængden, istemmede Præsterne

atter deres Lovsang, saa hendes Røst døde hen i Larmen.

Under Sangen løftede de hende op i en prægtig Bærestol, og nu gik Toget ind i den store Marmorhal, hvis Døre blev lukkede for Folket.

Her satte alle de elleve hundrede og elleve Præster sig ved hendes Fødder, og nu fortalte hun dem, hvad der var hændt paa Kongeborgen.

Da hun havde endt sin Fortælling, hævede den øverste Præst sine Øjne og sukkede: „Saaledes er Kongerne, saaledes er de Store i Verden. Mellem dem er altid Sandheden ilde hørt. Vel os, at Du fandt Vej til Oprigtighedens Tempel, hvor Alle med Tak og Ydmyghed lytter til Sandhedens Røst!“

„Nu vel, I som elsker Sandheden, I skal faa den at høre! Hvor har I de tre hellige Guldtavler?“ — spurgte Feen.

„I Helligdommen!“ svarede den øverste Præst. „Følg mig!“ — bød han, og nu blev hun baaret ind i en mindre men endnu prægtigere Hal, der var beklædt med Elfenben.

Her tog de hundrede og elleve indviede Præster Plads omkring hende. De tusinde tjenende Brødre, der ikke havde faaet Indvielsen, vendte om ved Døren og gik tilbage for at modtage Offer af Folket.

Nu frembar to af Præsterne en tæt beskrevet Guldtavle. Det var Vismændenes Ord, den første af de tre hellige Tavler.

Næppe havde Sandhedens Fe kastet et Blik paa den, før hun udbrød: „Halvdelen af det skrevne er forvansket. Saaledes er ikke Vismændenes Ord."

Da blev der tyst i Helligdommen. De unge Præster saa forundrede paa hinanden, de gamle slog Øjnene ned.

Endelig brød en af de ældste Tavsheden. „Sandhedens Ord i Ære!" — sukkede han. „Nu, da ingen af de Uindviede hører os, være det tilstaaet: Nogle af de skrevne Ord er vore og ikke Vismændenes. Allerede for Aarhundreder siden var Skriften saa udslidt, at man maatte gætte sig til den ene Halvdel, naar man læste den anden, og for at de Uindviede ikke skulde forarges over, at enhver af os gættede paa sin

Maade, blev der da indgravet nye Ord, hvor de gamle var udslidte; men det blev gjort af den blandt Overpræsterne, der bedst kendte den anden Tavles Visdom."

„Hvor er den anden af de hellige Tavler — Aandernes Ord?" — spurgte Feen.

„I Helligdommens Helligdom!" svarede den øverste Præst og vinkede.

Overpræsterne løftede Bærestolen op paa deres Skuldre. Da den igen blev sat ned, stod de i en Sal, der var mindre men langt prægtigere end de andre. Her var baade Væggene, Loftet og Gulvet af blankt Sølv.

I Midten stod elleve Sæder i Kreds. Paa dem tog den øverste Præst og de ti Overpræster Plads. De hundrede Underpræster, der ikke turde betræde Helligdommens Helligdom, havde vendt om udenfor.

Den anden Guldtavle hang her i fire Sølvsnore ned fra Loftet midt over Kredsen. Den var tæt overskrevet med smaa Tegn, der til alle Sider slyngede sig ind i hinanden.

„Hvorledes læser I denne Skrift?" spurgte Sandsigersken.

Da opløftede alle de ti Overpræster deres Øjne og læste med høj Røst — den ene som den anden.

Men førend den første Sætning var til Ende, rejste hun sig fra Bærestolen, traadte midt ind i Kredsen og sagde:

„Dette er ikke Aandernes Ord!"

Længe tav Overpræsterne, men til sidst svarede den ældste:

„Sandhedens Ord i Ære! Nu, da de hundrede Brødre, der maa tro paa vor Visdom, ikke mere hører os, være det tilstaaet: Der er ikke en af os, som kan tyde den hellige Tavles Tegn. Aandernes Sprog har været glemt i umindelige Tider, og vi læser kun, hvad vi har lært af vore Formænd og de af deres, men at de Formænds Formænd, fra hvem de lærte Ord er komne til os, en Gang har forstaaet den hemmelige Skrift, det veed vi fra de øverste Præster, der har læst den tredie Tavle, Gudernes Ord, hvori der ikke findes Fejl eller Mistydning."

„Vis mig den tredie Guldtavle!" bød nu den himmelbaarne Pige.

Da rejste den gamle Overstepræst sig op, tog hendes Haand og førte hende til Enden af Salen. Her stødte han sin Stav mod Sølvvæggen. Den skiltes ad; Gulvfliserne, hvorpaa de stod, gled frem og bar dem ud gennem Kløften, og da den lukkede sig igen, stod de alene i en lille Hvælving, hvis Rigdom overstraalede de andre, som Solen overstraaler Stjernerne.

Her var der intet andet at se, end Guld og Ædelstene — intet andet — ti Hvælvingen var aldeles tom.

Det var Templets Allerhelligste, Gemmestedet for Gudernes egenhændige Aabenbaring.

„Den tredie Tavle! Gudernes Ord!" — gentog Pigen.

„Nu vel!" — hviskede Gubben. „Vi staar nu ene i Oprigtighedens inderste Helligdom, derfor: Sandheden i Ære! — jeg vil tilhviske Dig, hvad min Formand hviskede i mit Øre, da han lagde den hellige Stav i min Haand: Den tredie Guldtavle er kun til i Troen hos dem, der ikke har betraadt Helligdommens Allerhelligste. Saa længe som Ordet er hvisket fra

Mund til Øre, har det lydt, som det nu lyder til Dig. Ingen Øverstepræst kender den gudeskrevne Tavle anderledes end som et Sagn. Men alle har de forstaaet, at naar Gudernes Ord ikke borgede for Aandernes Ord og Aandernes Ord ikke vidnede om, at vi kendte de vise Seeres Syner, saa vilde de Uindviede ikke tro de Indviede, og de Fromme ikke følge de Uindviede, og saa vilde Fromheden forsvinde med Troen. Derfor har jeg gjort som de Mænd, der bar den hellige Stav før mig. Kun herinde har jeg troet, hvad kun Een tør vide herinde; udenfor har jeg troet, hvad Alle bør tro udenfor."

„Løgn paa Løgn paa Løgn!" — sukkede Sandhedens Fe. „Du lyver for de andre ved at sige dem Usandhed, for Dig selv ved at sige, at Du tror det modsatte af hvad Du veed, og for mig ved at sige, at Du tror paa Din Tro! Kan Du endnu tale et Sandheds Ord, saa sig mig: Hvad vilde Du gøre, hvis jeg bragte Dig den gudeskrevne Guldtavle?"

„Jeg vilde gemme den her i Helligdommens Inderste og aldrig røbe noget Ord, der kunde

berøve de Fromme deres Fromhed ved at vise, at de havde troet paa et Bedrag; ti Fromheden er Guderne kærere end Troen, og Troen er dem kærere end Sandheden!"

„Men naar jeg nu gaar ud paa Torvet og aabenbarer alle Eders Bedragerier?"

„Saa vil alle de Troende sige, at Du fornegter Gudernes Ord, og alle de Fromme vil kappes om at samle Ved til Dit Baal! — Men den Møje skal jeg spare dem!"

Med disse Ord stødte han Staven mod Gulvet; det aabnede sig, og hun sank ned i en dyb, mørk Afgrund.

Men ingen Afgrund paa Jorden er saa dyb og mørk, at den kan blive en Grav for det, der har hjemme i Himlen.

Sandheden fortsatte uskadt sin Pilegrimsgang — om hun nogensinde kom tilbage til Templet veed Ingen, men Præsterne siger, at hun aldrig har forladt det, og de uindviede af dem tror det endogsaa.

Yderst ude, hvor Staden endte, bode den gamle Seer.

Hans Hud var brændt brun af Solen. Til Fingerspidserne var hans Hænder og til Øjnene var hans Ansigt overgroet med hvide Haar. Skæget hang ned over hans Knæ som Skovens Mos over de mørke Stammer.

En Bastmaatte var hans Klædning, den haarde Jord hans Leje; aldrig havde han smagt anden Føde end Markens Rødder, Skovens Frugter og Kildens Vand; aldrig havde hans Haand rørt ved Guld eller Sølv, skønt Jordens Mægtige havde lagt deres Skatte for hans Fødder.

Fire Snese Aar havde han levet ude i Skovene mellem de hellige Eneboere og lyttet til deres Visdom. Da han havde begravet sine Lærere, var han vendt tilbage til Verden for at øve den sidste og tungeste Bod: at borttage de Syges Plager og styre Daarernes Taabelighed.

Folket kaldte ham for Visdommens Fader.

Da Sandhedens Fe kom til hans Hytte, stod han i Døren støttet til sin Krykkestav.

„Hvad søger Du, unge Kvinde?“ spurgte han.

„Et Hjem, der tør huse Sandheden!“ — svarede hun — „et Fristed, hvor man ikke haaner den som paa Slottet, eller begraver den som i Templet!“

„Saa kom kun ind i min Hytte!“ — sagde den gamle. — „For mig har Kongerne bøjet Knæ, og hos mig har Præsterne søgt Frelse for Døden; selv frygter jeg Intet i Verden — mindst den Ven, hvis Komme jeg har længtes efter, fra jeg lærte Livet at kende. Til mig kan Du frit tale Sandhedens Ord, selv om de er haardere end Stenen, spidsere end Tornen og skarpere end Eggen paa Savpalmens Blade: jeg veed, at Lægedom volder Smerte.“

Mens han talte saaledes, nærmede tre Lidende sig til Hytten for at søge Raad. Det var en syg Dreng, en forbitret Mand og en skælvende Kvinde.

Drengen bad om en Amulet, som kunde befri ham for de onde Saar, der dækkede hans Legeme. Vismanden saa paa hans Spedalskhed, skrev et Tegn paa en Muslingeskal og bød ham hænge den om Halsen, efter at han tre Gange havde fyldt Skallen med Vand og drukket det.

Manden fortalte med vilde Miner, at hans Hustru havde forladt ham, og bad Vismanden sige, hvor han skulde søge hende. „Søg hende ikke!" — svarede Gubben, — „ti hun gik nys hen for at ofre til Fredens Gudinde, hvis Lund ikke maa betrædes af vred Mands Fod."

Kvinden var bleven forfærdet over en rædselfuld Drøm, som hun bad Seeren udtyde. Han svarede: „Først om et Maaneskifte kan jeg sige Dig, hvad den varsler."

Alle Tre havde takket ham og vilde hver gaa til Sit, da Sandsigerskеn traadte frem og raabte: „Stands og hør Sandheden!

Det Tegn, der er skrevet paa Muslinge-skallen, gør den ikke til Amulet. Det er en Draabe Slangegift, der er tørret i Skallen og skal drikkes i Vandet, som indeholder Lægedommen.

Den forsvundne Hustru er ikke gaaet til Fredens Lund for at ofre, men til sin Husbonds Avindsmand for at mægle Forlig mellem de to Fjender.

Og tro ikke, at han vil forklare Dig Drømmen om et Maaneskifte, bedragne Kvinde!

Han har set paa Dit Blik, at førend Maanen vender den mørke Side af sit Skjold imod Dit Øje, vil Vanvid slukke Din Tankes Lys."

Da styrtede de alle Tre hylende bort, men Vismanden udstrakte sin Krykkestav over Sandsigerskens Hoved og raabte: „Maatte Din Mund forstumme, Du Grumhedens Datter! Veed Du ikke, at Sandheden, der er Livet for den Vise, er Døden for Daarerne? Med tre Ord har Du dræbt tre Ulykkelige.

Det enfoldige Barn vil dø af sin Sygdom, fordi Du har skræmmet ham fra det eneste Lægemiddel, hvori der var Frelse; den rasende Mand vil dræbe sin Hustru, naar han træffer hende i sin Fjendes Hus og den fortvivlede Kvinde vil styrte sig i Floden for ikke at gribes af den Affindighed, Du har forudsagt hende.

Derfor være Du udstødt fra mit Tags Skygge! Dit Hjem er ikke i Barmhjærtighedens Bolig, men mellem dem, der ikke kender Forbarmelse!"

Videre gik den Forstødtes Pilegrimsgang.

Da Natteduggen faldt, satte hun sig ved Brønden paa det store Torv. Da Dagen vaagnede, sad hun der endnu.

Foran hende stod en kæmpevoksen Mand. Hans Blik var som Flagermusens Flugt, hans Haar som en Løvemanke; hans Kappe var et Tigerskind, i Bæltet bar han to lange Knive og paa Skulderen en Stridskølle.

„Hvorfor sidder Du her?“ — spurgte han.

„Fordi jeg er husvild!“

„Hvorfor nægter man Dig Husly?“

„Fordi jeg taler Sandhed!“

„Det har ogsaa jeg gjort, derfor har jeg nu ingen Dør at aabne for Dig. Jeg er selv fredløs og sover aldrig to Gange paa samme Leje. Men søger Du Øren, der kan taale Sandhed, saa tal til mine! Det er mig, man kalder for „Løgnerfjenden“. Jeg er Høvding for det store Broderskab: „Sandhedens Trælle!“

Saa fortalte hun ham, hvad hun havde hørt og set paa Slottet, i Templet og hos den gamle Vismand.

Han lyttede tavs til hendes Ord; men da

hun havde talt ud, rystede han sin Manke og sagde: „Kom hid i Aften, naar Stjernerne tændes! Jeg skal vise Dig, at Sandheden baade har Trælle og Venner!“

Dermed gik han, og Sandsigersken fortsatte sin Vandring. Dagens Fakkel sluktes, og Nattens sorte Slavinder tændte Stjerne-Lamperne.

Da mødtes atter de To ved Brønden. Løgnerfjenden tog Sandsigerskens Haand og drog hende tavs med sig. Snart stod de paa en øde Plads, omringet af stejle Klipper. Nogle hundrede væbnede Mænd ventede her; det var de prøvede Stridsmænd i Broderskabet; de sluttede Kreds om deres Høvding.

Straks efter myldrede de øvrige Brødre ind gennem Kløfterne, enhver førende en Flok Bekendte eller Ubekendte med sig, indtil Pladsen var fyldt.

Nu tændtes Faklerne, og Høvdingen, hvis Skuldre naaede op over Mængdens Hoveder, hævede sin Røst. Det var en Stemme saa rungende, at Hjærterne bævede i Brystet paa dem, der hørte den, og selv de, der ikke

forstod hans Tale, trode paa den som paa Tordenen.

„Brødre og Venner!“ — raabte han. „Er det ikke saa, at I alle fra Eders Barndom har elsket Sandheden, og ønsket at Eders Tørst maatte læskes af dens hellige Væld?“

„Jo!“ — raabte alle, den ene højere end den anden.

„Er det ikke saa, at Kongsmændene, Præsterne og de Vise har lukket for Sandhedens Kilde, og at de har taget enhver Draabe, som de skænkede for os fattige Sjæle, betalt med vor Sved — ja med vort Blod?“

„Jo, jo!“ — raabte de fra alle Sider, endnu højere end før.

„Er det ikke saa, at de som Sandhed har solgt os den Lære, at Guderne har skabt dem til at byde, os til at lyde — dem til at nyde, os til at trælle — dem til at eje, os til at savne?“

„Jo, jo, jo!“ — raabte de saa højt, at Klipperne rystede derved.

„Nu vel: saa glæd Jer, I Sandhedens Trælle, og alle I, der har delt vor Trældom! Til mig, Trællenes Træl, har Himlen sendt

en Sandsigerske, der har aabenbaret mig, at Alt, hvad Konger, Præster og Vismænd har solgt os for Sandhed, kun er Løgn og Bedrag."

Han gentog nu, hvad Pigen havde sagt ham om Morgenen, men gentog det saaledes, at de kun hørte hendes Ord, ikke hendes Mening.

„Hør nu Sandsigerskens Ord af hendes egen Mund!" — raabte han til sidst, og i det Samme satte to af hans Mænd hende op paa et Skjold og løftede det op paa deres Skuldre.

Da Mængden saa hende ved Faklernes Blus, voksede Larmen, saa det lød som om en Tordensky var styrtet ned mellem Klipperne.

„Tal, Du himmelsendte! Tal, og vi vil gøre Alt, hvad Du byder os!" — raabte de.

„Saa hør da, I bedragne!" — lød hendes klangfulde Stemme. „Det er sandt, at Løgnen førte Ordet paa Kongeborgen, at Gudernes Ord ikke var kendte i Templet, og at selv den fromme Vismand ikke talte Sandhed, men nu, nu skal I høre Sandheden ...."

„Har I hørt den?" — raabte Høvdingen.

„Vi har hørt den! Ve over Løgnerne! Død over dem alle!" — lød det rundt om.

Den unge Sandsigerske vilde nu fuldføre sin Tale; men paa et Vink af Høvdingen sank hun ned i Kredsen af hans Mænd og kom hverken til Syne eller til Orde mere, ti de to, der havde løftet hende op, bandt hende nu et Klæde for Munden.

„Hvad tøver vi efter?“ — skreg Løgnerfjenden og svang sin Kølle over Hovedet. „Hun har sagt, at I skal høre mig, og jeg siger: Følg mig! Vi iler først til Slottet for at dræbe de væbnede Løgnere, der har underkuet os, og saa til Templet for at hæve alle de Skatte, hvorfor man har bedraget os og vore Fædre —“

„Til Templet! Til Templet!“ — raabte hele Skaren.

„Til Slottet!“ — brølte Føreren, men alle de Andre skreg: „Til Templet, til Templet!“ — ti der var Guldet, og der var ikke Stridsmændene. Saa strømmede hele Skaren ad Templet til, og Høvdingen blev reven med af Strømmens Magt.

Paa Vejen kom de forbi den gamle Vismands Hytte. Ham indebrændte de først, og

derpaa stak de Ild i alle de Huse, hvor der bode Nogen, som blev beskyldt for Visdom.

„Her kommer Sandhedens Fakkelbærere! Ve over Løgnerne, ve over Giftblanderne!" — raabte de, og overalt, hvor de kom frem, strømmede Folket til og fulgte efter dem.

Tempelgaarden blev stormet, og Hoben trængte ind i den store Marmorhal, hvor de tusinde uindviede Præster havde samlet sig. Dem dræbte Folket hver og en, fordi ingen af dem kunde vise Vej til den gyldne Helligdom.

Men en af Tempeltjenerne var bleven Folkeskaren var, da den nærmede sig, og havde bragt Budskab til Slottet. Derfra var der skikket Opbud til Stridsmændene ude i Staden, og mens Præsterne blev nedhuggede af Folket, havde Kongens Hærskare omringet Templet.

Da Høvdingen for Sandhedens Trælle saa Overmagten, samlede han de mest stridsvante af sine Mænd, og sagde: „Krigsmændene bliver flere og flere, og Folket vil falde fra os, naar de trænger frem. Lad os derfor fly med det Bytte, vi har gjort, ti Guldhvælvingen finder vi dog ikke!"

Saa kastede de deres Fakler ind i den Hal, hvor det vellugtende Træ til Offerbaalet blev gemt, og skyndte sig bort gennem Templets Baggaard.

Luerne lyste, og Kongens Kæmper trængte frem; Folkets Førere var flygtede, og de Faa, der bar Vaaben, kastede dem fra sig og bad om Naade; men Krigsmændene fældede dem for Fode og drev hele Flokken med Kvinder og Børn ind i det brændende Tempel.

Flere Tusinde var de, som maatte dø derinde, og alle raabte de: „Ve over Løgnersken, som lokkede os i Luerne!"

Tungere blev nu Pilegrimsgangen. Fra hver en Dør, hun nærmede sig, raabte man: „Bort! Bort!"

„Bort med Dig, Du Frække, som har haanet Kongen og hans Mænd!"

„Bort med Dig, Mordbrænderske, som har myrdet vore fromme Præster og vore vise Velgørere!"

„Bort med Dig, Forræderske, som har lokket Tusinder af Uskyldige i Døden!“

Saaledes gik hun fra Hus til Hus, fra By til By, fra Land til Land.

Tilsidst kom hun til en stor Stad langt borte ved de yderste Bjerge.

Det var tidligt om Morgenen, at hun traadte ind af Stadens Port. Midt for hende paa Torvet laa der en lille Bod, udenfor Boden var der bredt et stort Tæppe, og paa Tæppet sad der en lille, pukkelrygget Mand i en Klædning af brogede Klude, pyntet med Glasperler og Poppegøjefjer.

„Vil Du huse en Pilegrim, som alle Andre forstøder, fordi hun taler Sandhed?“ — spurgte Feen.

„Gerne, hvis Du vil dele Hus med en fattig Gøgler, der lever af at lyve for Folk“ — svarede han og drog Tæppet for Døren til Side.

„Hør først, hvem Du vil huse!“ sagde hun, og fortalte ham Alt, hvad der var hændt hende.

Hun havde endnu ikke endt, da der blev Larm paa Torvet. Det var Udraaberen, som forkyndte, at der samme Dag vilde komme en

stor Forbryderske til Byen. Stjernetyderen havde forudsagt det, og Fyrsten udlovede hundrede Guldstykker til den, der bragte Budskab om, hvor hun var at finde.

„Det er mig, de søger!“ — sagde den Forfulgte.

„Saa læg Dig trygt til Ro i min Hytte. Ilde skulde jeg forstaa min Kunst, om jeg ikke kunde lyve en Taage for Dine Fjenders Øjne.“

Saa lagde Sandhedens Fe sig paa Gøglerens Leje. Det var det første Sted, hvor hun fandt Hvile paa Jorden.

Ved Middagstid kom Dommeren fulgt af en Høvedsmand og fire væbnede Svende hen imod Boden.

Gøgleren, der sad som Vogter udenfor Døren, kastede sig straks ned paa Hænderne, lagde Fødderne sammen over sin Pukkel og raabte, idet han bøjede Ansigtet til Jorden: „Pris være den milde Sol, der kaster to saa ærværdige Skygger hen over mit Tæppe! Naar der times mig en slig Ære, vil ingen Kunst være umulig for Eders Slave!“

„Vi kommer ikke for at se Dig gøgle!“ — svarede Dommeren.

„Eders Naade er altsaa endnu større! I vil laane Øre til mit ringe Strængespil?“ — vedblev Gøgleren, og stod med et Spring paa Benene.

„Vist ikke!“ — svarede Høvedsmanden. — „Vi kommer for at søge efter en fremmed Forbryderske, som i Dag er kommen til Staden Øster fra, og som Du, der bor lige for Porten, maa have set.“

„Tilgiv, mægtige Herrer! Min Hustru har fortalt Eventyr, og hvis I kendte hende, vilde I forstaa, at jeg har maattet høre saaledes efter baade med mine Øren og mine Øjne, at jeg ikke har kunnet se nogen anden Kvinde i Dag. Ak, høje Herrer! I har vist hørt Landets mest navnkundige Eventyrfortællere, men hendes Lige har I aldrig hørt! Hun digter selv alt, hvad hun fortæller dem, og Eventyrene bliver til Sandhed, med det Samme hun fortæller dem. Naar hun udtaler den fortryllede Kongedatters Ord, saa er det ikke mere hende selv, men Fyrstinden man hører. Ja, hvis I, som er de mest

skarpsindige Mænd i Landet, blot vilde laane hende Øre nogle Øjeblikke, saa sætter jeg begge mine Øren i Pant for, at endogsaa I skulde tage hendes Ord for Sandhed; en saadan Troværdighed har Guderne skænket hende."

„Saa har de givet hende mere, end Du har faaet, ti Ingen fristes til at tro et Ord af hvad Du siger!" — svarede Dommeren.

„I kan selv dømme, højvise Herrer!" — vedblev han, skyndte sig ind i Hytten, vækkede Sandsigersken og bad hende fortælle dem sit Eventyr, satte sig saa ved hendes Fødder og fulgte Fortællingen med Strængelegens Toner.

Hun fortalte nu, hvad der var hændt hende paa Kongeborgen.

„Ved Guderne!" — udbrød Høvedsmanden — „Der er Sandhed i det Eventyr. Saaledes har Konger og Hofmænd altid været — i andre Lande!"

Derpaa fortalte hun om sin Vandring gennem Templets Helligdomme.

„Sandt! Sandt! Sandt!" — raabte Dommeren — „Saaledes har Gudernes Tjenere været overalt — i forrige Tider!"

Saa beskrev hun de Syges Flugt fra Vismanden, Mødet med Løgner-Fjenden og Folkeforsamlingen mellem Klipperne.

„Herlig digtet! Herlig fortalt!“ — raabte de begge. „Netop saaledes er Folket og dets Forførere — altid og overalt!“

Da hun endelig havde fortalt om Templets Brand, Præsternes Mord og Folkets Nedsabling, sluttede hun med de Ord:

„Derpaa vandrede jeg fra Dør til Dør, forstødt af Alle, indtil jeg kom hid til denne Gøgler. Han gav mig Ly, og da I kom for at søge mig, fremstillede han mig for Eder som sin Hustru og foregav, at jeg var Eventyrfortællerske, fordi han vidste, at jeg vilde sige: Jeg er den Kvinde, I søger!“

Høvedsmanden studsede, og Svendene udrakte allerede Hænderne for at gribe hende, men Gøgleren gjorde smilende tre stærke Greb i Strængene til Efterspil. Da nikkede Dommeren naadig, rejste sig og udbrød i Lovtaler over den snilde Slutning paa Eventyret.

„I Sandhed, Kvinde! Du forstaar at klæde Digtet i Virkelighedens Dragt. Vi har hørt

Dig med Glæde, og til Digterløn skænker jeg Dig det Par Øren, som Din Husbond har forbrudt, da han væddede at jeg ikke skulde kunne skælne mellem Digt og Sandhed."

Med disse Ord gik han stolt bort fulgt af Høvedsmanden og Svendene.

Da de var borte, vendte Sandsigersken sig til Gøgleren og sagde: „Nu er min Vandring til Ende. Først naar jeg havde naat til et Sted paa Jorden, hvor man undte mig Hvile og hørte mig med Glæde, kunde jeg vende tilbage til det Land, hvor jeg har hjemme. Dette Sted har jeg fundet hos Dig. Hvad ønsker Du til Gengæld af Sandhedens Fe?"

Da kastede Krøblingen sig til Jorden og bad: „Skænk mig et Minde om den Stund, da Sandhedens Fe fandt Hvile i Gøglerens Hytte!"

„Se her!" — sagde Feen og tog en Fersken af Træet udenfor Hytten. „I denne Frugt vil Du finde en Sten med to Kærner — en stor og en lille. Naar jeg er vendt tilbage til mit Hjem og atter svinger min Tryllestav, saa læg dem begge paa Lejet derinde, hvor jeg sov

mens Du herude kaldte mig Din Hustru. Jeg skal give dem Vækst!"

Med dette Løfte forsvandt hun.

Gøgleren gjorde, som hun havde sagt, og da han næste Morgen kom ind i sin Bod, laa der to Smaabørn paa Straalejet.

Det var en grim lille Dreng, der med Tiden blev sin Plejefaders udtrykte Billede, og en smuk lille Pige, der mere og mere kom til at ligne den forsvundne Sandsigerske.

Fra dem nedstammer de to Slægter, af hvem Jordens Børn alene har taalt at høre, hvad de ikke vilde høre af Himlens Datter.

Digterne nedstammer fra den lille Pige, Narrene fra den lille Dreng.

Saaledes ender Sagnet om

Sandhedens Pilegrimsgang.

Tre islamitiske Apokryfer.

I.

Det Gamle og det Nye.

Eblis sad i Afgrunden og hørte Himlens Hærskarer synge om den Højestes Trone.

Og han spottede og sagde: „Evindelig den gamle Sang! Den Ene synger i Dag, som den Anden sang igaar. Er der da Ingen iblandt Eder, som kan tænke en ny Tanke eller sige et nyt Ord?“

De svarede: „Allahs Visdom er vore Tankers Kilde. Han har skabt Ordet; vi kan kun gentage det.“

Da grundede Eblis i tusinde Aar for at finde en Tanke, som Allah ikke havde tænkt, men han fandt ingen.

Og han grundede atter tusinde Aar for at finde et Ord, som Allah ikke havde talt, men han fandt det ikke.

Men da han havde grundet tusinde Gange tusinde Aar, da udtænkte han en Tanke, der ikke var som Allahs Ord, og han udtalte et Ord, der ikke var som Allahs Tanker.

Han tænkte Nei og sagde Ja — det var den første Løgn.

Og fra denne Stund voksede hans Hovmod, saa det opfyldte hele Afgrunden. Han sagde: „Nu er jeg større end den Største; ti jeg har endelig bragt noget Nyt ind i Verden, og det Nye skal fortrænge det Gamle."

Men han var kun bleven Løgnens Fader, og hans Ord skal blive Løgn i Evighed.

Ti Sandheden skal evig blive den gamle, men Løgnen maa hver Dag være en ny.

II.

De Manges Fader.

Ibrahim bode i Mamre Lund; han var en saare mægtig Fyrste, ti Landet rundt om var opfyldt af hans Tjenere og hans Kameler og hans Kvæg.

Men i hans Pavlun var der tomt, ti han havde kun een Hustru, Sarah, som var født i hans Faders Telt og havde været ham kær fra hans Barndom, men hendes Aar vare blevne mange og hendes Afkom ingen.

Men Ibrahim sagde: „Allah er min Herre; som han vil, saa ske det hans Tjener! Jeg bøjer mig for hans Villie, som min Hustru bøjer sig for min."

Da skete det en Kvæld, at Sarah gik ind til Ibrahim og sagde: „Herre, lad ikke

Din Slægt henvejres og Fremmede tage Arv efter Dig, fordi Allah har vendt sit Aasyn bort fra mig."

Saa førte hun Hagar, sin ægyptiske Trælkvinde, ind til ham i Pavlunet, men selv lagde hun sig udenfor Teltet og græd.

Og Hagar fødte sin Herre en Søn, og Sarah bar ham for Ibrahims Aasyn og sagde: „Se her er Ismail, Din Førstefødte, ham har jeg født Dig med mere end en Moders Smerte."

Men Sarahs Ydmyghed havde aabnet hendes Hjerte for Allahs Naade, og hans Velsignelse kom over hende, og hun fødte selv en Søn i sin Alderdom.

Ibrahim kaldte hans Navn Isaak, og Sarah sagde: „Endelig har Allah borttaget min Forsmædelse. Af mit Skød er der udgaaet en Søn, som er min egen, han skal blive Fader til det Folk, som skal kalde sig Allahs eget."

Og Isaak voksede og blev stor, men hans Moders Stolthed voksede med ham.

Og hun sagde til Ibrahim: „Det er ikke Allahs Villie, at Trælkvindens Søn skal dele

Arv med Din Hustrus Søn, eller at Du skal have to Hustruer. Derfor skal Du udstøde Ismail og hans Moder af Dit Telts Skygge."

Men Ibrahim svarede: „Allahs Røst har sagt mig Alt, hvad jeg havde at gøre indtil denne Dag, men derom har jeg ikke hørt hans Ord."

Hun svarede: „Hører Du ikke hans Ord gennem min Røst? Har han ikke gjort et Under for mig fremfor andre Kvinder og givet mig sin Velsignelse til et Tegn paa, at mine Ord er hans?"

Saa bøjede Ibrahim sit Hoved og sagde: „Allahs Villie ske!"

Og han førte sin Førstefødte og sin Førstefødtes Moder ud fra sit Pavlun og sagde: „Gaar ud i Ørkenen! Jeg udstøder Eder, som Allah har befalet. Han være Eder naadig!"

Da vendte Hagar sig mod ham og sagde: „Fordi Du i Dag har uddrevet Hagars Søn i Ørkenen, derfor skal den Dag komme, da alle Sarahs Sønner maa søge Frelse i Ørkenen. Og fordi Du i Dag selv har udstødt Din Førstefødte af Din Slægt, derfor skal den Dag komme,

da Fremmede udstøder Din øvrige Slægt af dens Pavluner og spreder den for Verdens fire Vinde. Og fordi Du paa denne Dag har taget Din Hustrus Bud for Allahs Villie, derfor skal hendes Ord i alle Dine Dage for Dig være som hans Ord."

Saa tog hun Ismail, sin Søn, ved Haanden og gik ud i Berschabas Ørk, men Ibrahim gik ind i sit Pavlun til Sarah, sin Hustru.

Men det skete Alt, som Hagar havde sagt. Fra den Dag lyttede han til Sarahs Røst, som til Allahs Røst.

Og da Sarah var død, tog han Ketura, og han trode paa hendes Ord, som paa Sarahs Ord.

Og hans Afkom blev mangfoldigt som Sand ved Havet, ti Ibrahim, det er udlagt: de Manges Fader, og de, der tror som han, ere mange indtil denne Dag.

III.

Ismails Hustruer.

Men Ismail blev en vældig Fyrste over alle de grønne Øer i Parans Ørk.

Han levede ikke paa sin Faders Vis, men tog sig syv Hustruer, og hans Ord vare for dem alle som Allahs Ord.

Men det skete en Aften, da han sad foran sit Telt og hans Hustruer ved hans Fødder, at han fortalte dem, hvad der var sket i hans Faders Hus, og hvorlunde Sarah havde ladet Ibrahim uddrive Hagar og var bleven hans Hustru, den eneste.

Da optændtes Kvindernes Nidkærhed, og den ene rejste sig og sagde: „Sandelig, Sarah gjorde det, som Ret var. Gør Du som Din Fader! Er min Kærlighed Dig ikke nok?

Hvorfor skal jeg, der elsker Dig syv Fold, tage Lod med disse seks?"

Og den anden rejste sig og sagde som hun. Det samme gjorde den tredie og den fjerde, den femte og den sjette, men den syvende blev siddende ved hans Fødder og tav.

Da sagde Ismail: „Det ske, som I vil! Den af Eder, hvis Kærlighed er den største, skal være min Hustru paa Sarahs Vis, og de andre skal gives i hendes Haand, og hun kan lade dem uddrive i Ørkenen."

Og den første sagde: „Saa stor er min Kærlighed til Dig, at der er ingen anden Kvinde, hvem jeg under et Blik af Dit Øje eller et Ord af Din Mund."

Ismail svarede: „Saa stor er Din Kærlighed til Dig selv."

Og den anden sagde: „Saa stor er min Kærlighed, at jeg vil dø, om Du ikke gør den Fyldest."

Han svarede: „Var Din Kærlighed stor, vilde Du leve mig til Behag."

Og den tredie sagde: „Saa stor er min Kærlighed, at jeg forlod min Faders Hus,

hvor Alle tjente mig, for at blive en Tjenerinde i Dit Telt."

Han svarede: „Hvorfor vil Du gøre Din Herre til Din Tjener?"

Og den fjerde sagde: „Saa stor er min Kærlighed til Dig, at saa saare jeg havde set Dit Aasyn, flygtede jeg bort fra den Mand, hvis Hustru jeg var."

Han svarede: „Saa ringe var Din Kærlighed til ham."

Og den femte sagde: „Saa stor er min Kærlighed, at jeg har skænket Dig det kæreste, Du ejer — Nebajoth, Din Førstefødte."

Han svarede: „Saa stor var Allahs Naade mod Dig, at han gjorde Dig til den lykkeligste blandt mine Hustruer, men saa liden var Din Taknemmelighed, at det ikke tyktes Dig nok."

Og den sjette sagde: „Mon ikke min Kærlighed er større end Dine andre Hustruers tilsammen? De har alle fundet Naade for Dine Øjne, men fra mig har Du vendt Dit Aasyn, som fra en besk Drik, og dog er Du mig kærere end mit Liv."

Han svarede: „Mon det være Kærlighed,

at Du vil forjage dem, der er mig kære, og kun unde mig den, som jeg ikke attraar?"

Men Medejra, den syvende af hans Hustruer, som var en Ægypterinde af Hagars Slægt og den dejligste af dem alle, hun havde ikke opladt sin Mund.

Og Ismail spurgte hende og sagde: „Er Din Kærlighed alene ringere end Sarahs, siden Du ikke begærer, at jeg skal udstøde disse?"

Hun svarede: „Herre, min Kærlighed er for stor for mine Ord, men den er for ringe til at skille Dig ved noget, som er Dit Hjerte kært."

Da sagde Ismail: „Sandelig, hendes Kærlighed er den største! Jeg giver Eder alle i hendes Haand, at hun maa gøre med Eder som hende tykkes bedst!"

Men hun svarede: „Saa beder jeg, at Du ikke forstøder nogen af os, ti det er Din Kærlighed, ikke vor, der ophøjer eller fornedrer os. Den, som finder størst Naade for Dine Øjne, være altid den Første iblandt os, og det er større at være den Første, end den Eneste.

Ti den, som elsker sin Herre, vil heller

vide, at han har syv Hustruer, som glæder hans Hjerte, og være den Ringeste iblandt dem, end hun vil være hans Hustru, den Eneste, og ikke være ham til Behag!“

Saa blev de alle hos Ismail, deres Herre, og var ham underdanige, og de fødte ham Sønner og Døttre, tolv Sønner fødte de ham, som blev Fyrster, hver i sin Stamme.

Men Medejra blev Moder for den Stamme, hvori Allah lod Profeten, den Herlige, fødes til de Rettroendes Lykke.

Tre Blade af Mahabharata.

Anm. „Usinara" og „Rischjasringa" er temmelig ordret gengivne efter Dr. Holtzmanns Udtog. „Nahuscha" er derimod frit fortalt, men uden Afvigelser fra Handlingen i den mere vidtløftige Original.

I.

Nahuscha.

Da Indra, de høje Guders Herre
Kæmpede mod Uhyrernes Fyrste,
Asuren, den grumme, mørke Vertra,
Blev Gudernes Skare Fjed for Fjed
Trængte tilbage af Fjendemagten —
Himlen sukked' og Jorden blødte
Under de vældige Hæres Kamp.

Og Jordens Børn fortvivlede bad
De milde Guder at slutte Fred
Med Herskeren over det sejrende Mørke
Og dele Verden, før den gik under.

Indra hørte de Lidendes Bønner
Og slutted med Vertra en hellig Pagt:

I Fred og Enighed skulde de begge
For Fremtiden styre Himmel og Jord
Og aldrig søge at skade hinanden
Med Malm eller Sten, ved Gift eller Vaaben,
Paa Land eller Hav, ved Dag eller Nat.

Men Guder og Uguder mægter ej
Magten at dele, saa begge er Herrer.
Lys og Mørke tilsammen blev Skumring,
Ret og Uret sig ened' i Svig,
Selv Himlens Klarhed i Indras Sind
Af Vertras Blik suged' Afgrundsmulm.

En Gang i Skumringens Fristerstund
Stod begge sammen ved Flodbreddens Skum,
Dag var det ikke, ej heller Nat,
Ej stod de paa Land og var ej paa Havet.
Da slyngede Indra sit takkede Lyn,
Der hverken var Vaaben, Sten eller Gift,
Mod Vertras fjeldfaste Pande; den brast,
Og Mørkets Fyrste var fældet.

Nu klarnede Himlen, en kølig Vind
Bortvejred' den trykkende, lumre Taage,

Hver Blomst fik sin friske Farve igen,
Alt Levende aandede Sundhed og Glæde,
Og Gudeskaren og Menneskevrimlen
Omringede Indra med Pris og Tak.

Men Vertras Nærhed skygged' ej mere
For Indras Blik, nu saa han sin Brøde,
Og Lovsangens Toner klang i hans Øre
Som Slangehvislen, han flygted' og flygted'
Til Verdens Grænser at søge et Skjul —
Forgæves! I Tanken dybest derinde
Som Ormen i Kærnen sad Udaadens Minde.

Forfulgt af Skam over Pagtens Brud
Han fandt ej Ly i den lyse Himmel
Og ej paa den solbestraalede Jord.
Tilsidst, for Guders og Menneskers Blik
Han hylled' sig ind i Blusselens Mørke,
Ingen anede, hvor han forsvandt.

Og Verdens Styrer var neppe forsvunden,
Før Solen skred ud af sin vante Bane,
Floderne tørredes, Skovene visned',
Jorden forbrændtes og Menneskeskaren
Hæved' fortvivlede Raab mod Himlen.

Da samledes Guderne og deres Lige,
De syv ærværdige gamle Rischi,
Hvis Bod i Aartusinder havde hævet
Dem op fra Jorden og Jordens Kaar,
At vælge en Fyrste i Indras Sted,
Men ingen Gud var villig at lyde
En Gud af ringere Magt end Indra.
Derfor til Drot for den tredelte Verden
Kaared' de Nahuscha, Ajus Søn,
Den ædleste Fyrste blandt Jordens Børn.

Men Nahuscha svarte: „Min Arm er for svag
Til Styret at føre for Jord og Himmel."
Da skænkede ham de hellige Rischi
Al deres Bod og hele dens Magt,
Og styrket ved deres Dyders Løn
Til Himlens Herre blev Jordens Søn.

Dog neppe nok var til Magtens Tind
Menneskedrotten af Guderne hævet,
Før han forglemte al Herskerpligt
Og gav sig hen til Nydelsens Vellyst.
I Himavats evig blomstrende Haver,
Inddysset af Gudeternernes Sang,

Til Himmelharpernes tryllende Toner
Han drømte kun om sin Storheds Krav.

Da saa han Indras dejlige Hustru,
Satschi, den skønneste blandt Gudinder,
Og fræk han udbrød: „Arved' jeg ikke
Indras Eje med Indras Magt?
Guder! Bringer mig fluks hans Mage!
Nu er hun min, ti Alt er jo mit."

Men Guderne svarede: „Verdens Herre,
Bryd ej Løfternes hellige Lov!
Evig Troskab hun Indra har svoret,
Ej kan hun vorde en Andens Brud."

Da hæved sig Nahuscha i sin Harme,
Saa baade Himlen og Jorden rysted'.
„Indra brød baade Løfte og Lov —
Hvad han har brudt, skal mig ikke binde.
Henter mig Satschi! Mig, Himlens Herre,
Tilhører Himlens høieste Lyst!"

Og Guderne skalv. Til Verhaspati,
Den Ypperste blandt Braminer, de hasted'.

„Du som har aldrig Usandhed talt,
Du har kaldt Satschi Himmelens Dronning,
Indras Hustru og ingen Andens —
Nu byder os Nahuscha bringe Gudinden
Til hans Pavlun og ham maa vi lyde.
Sig os: Gælder Dit Ord ej mer?"

„Aldrig end stod mit Ord til Skamme" —
Svared' Verhaspati — „Aldrig det brydes,
Aldrig skal Satschi blive en Andens,
Kun Indra skal eje Himmelens Blomst.
Søger kun udenfor Jordens Grændse,
Der er den, som hun gav sin Tro."

Og Agni, Ildens og Lysets Gud,
Fløj gennem Luften paa Lynets Vinge
Til Verdens Ende. Udover Søen,
Der danner dens Grændser, spejded' hans Blik.
Der i en gyngende Lotusblomst
Ude paa Bølgerne skimted han Indra,
Mindre end Plantens mindste Kryb
Sad han skjult i Bægerets Dyb.

Nu bragte Agni ham Budskab om Alt,
Men Indra svarte ham: „Brødebetynget

Kan Ingen kæmpe mod Gudekongen,
Ej kan han straffes, ej kan han styrtes,
Saa længe endnu de hellige Rischi
Styrker ham ved deres mægtige Bod".

Hjem for Agni til Himlens Guder
Og hviskede Satschi Indras Ord.
Da Guderne kom for at hente den Skønne,
Svared hun listig: „Lad Nahuscha selv
Som Bejler vise sig i sin Vælde!
Ser jeg da, han er større end Indra,
Skal jeg ydmyg lyde hans Bud;
Men, da Indra sig nærmed som Brudgom,
Syv Elefanter, hvide som Skyer,
Havde den Herlige spændt for sin Vogn.
Nahuscha kalder sig mere mægtig —
Vel! Jeg vil tro ham, dersom han kommer
Hid med de hellige Rischi til Forspænd."
Det Svar blev nu til den Stolte bragt.
Han smilede: „Snart skal jeg vise min Magt."

Nu holdt alle de høje Guder
Et Sone-Offer for Indras Ordbrud,
Brødens Vægt de tog fra hans Hoved
Og lagde den trykkende Syndebyrde

Paa Jordens Muld og Menneskets Døtre;
Muldet blev sort fra den samme Stund,
Og ilde maatte Kvinderne lide:
For Moderfryd fik de Fødselskvide —
Men Indra var atter skyldfri som før.

Nahuscha daaret af Elskovsbrynde
Lod nu i vanvittig Hovmod de syv
Vældige Oldinger spænde for Karmen
Og førte til Satschi; men da de Gamle
Ej hastede frem, som hans vilde Længsel,
Greb han rasende Sporestangen
Og stak med dens Spids den høje Agastja.
„Fremad, I Krybdyr!" — raabte den Frække.

Da var hele hans Vælde brudt.
De fromme Rischi standsede brat,
Og Agastja, paa hvis hellige Læber
Hvert udtalt Ord fik Sandhedens Kraft,
Paa Synderen fæsted sit mægtige Blik
Og gentog: „Krybdyr!" Da isned' hans Blod,
Og ned fra Vognen i samme Nu
Forvandlet til Slange ved Straffedommen
Han styrted til Jorden, hvorfra han var
kommen.

Saa vendte de hellige Rischi tilbage
Og genhilste Indra som Gudernes Herre.
Men end staar paa Himlen mærket med Stjerner
Det Sted, hvorpaa de for Rahuschas Vogn
Stod fire ved Stangen og tre ved Skaglen,
Og ved deres Fødder ned imod Jord
I Bugter den synkende Slange sig snor.

II.

Usinara.

Engang, da Kong Usinara holdt
En Offerfest for Guderne,
Fløj af en graadig Høg forfulgt
En skælvende Due angstfuld hen
Til Kongen, og sænkende sig i hans Skød
Den bad ham værne om dens Liv.

Høgen.

Blandt alle Konger man nævner Dig,
O Fyrste, som den retfærdigste —
Hvordan kan da Du i denne Stund
Saaledes handle mod Lov og Pligt,
At Du mig et retmæssigt Bytte berøver,
Som Brama selv har bestemt for mig,
Og river Føden al Ret til Trods
Saaledes bort fra den Hungriges Mund.

Kongen.

Af Frygt for Dig, Du mægtige Fugl,
Med bævende Lemmer den Svage sank
Ned i mit Skød for Frelse at søge
Og mig at bede om Ly og Værn —
Begriber Du ikke, o Høg, at nu
Det var et Brud mod min første Pligt,
Hvis jeg til Forfølgeren overgav
Den, som med Tillid min Hjælp har søgt.
De trende Synder er lige store:
Alverdens Moder, den hellige Ko
At fælde — at dræbe en Bramin
Og vende sin Skytsling Ryggen i Nød.

Høgen.

Enhver, der lever, Fugl som Mand,
Har først og fremst til sin Føde Ret.
Alt andet end den kan han taale at miste,
Men røve ham den er at røve hans Liv.
Naar Du min Føde mig nu berøver,
Saa vil Du, o Konge, ved denne Daad
Forvolde, at Livets Aande snart
Bortflyr fra mit Legem til Dødens Hjem,

Og naar jeg er dræbt, saa dør med mig
Min Mage og mine Ungers Flok.
Ved denne ene Due at skærme
Du volder altsaa, at mange dør.
Du veed: den Pligt, som mod andre strider,
Har tabt sin Gyldighed som Pligt,
Og at naar Pligterne staa mod hinanden,
Da gælder den første og største blot.
Derfor, o Fyrste, betænke Du vel,
Hvad fremfor Alt der her er Pligt.

Kongen.

Din Tale er baade viis og smuk,
Og kyndig er Du om Pligt og Ret,
Maaske er Du selv Fuglenes Drot,
Suparn, der Alting ser og veed,
Men veed Du vel noget Forsvar for den,
Der giver sin Skytsling i Fjendevold?
Nej! Derfor vælg Dig, viseste Fugl,
Et andet Bytte ud i mit Land.
Begær en Tyr, et Vildsvin, en Hjort,
Begær en Bøffel, om Du vil!
Og hvad til Føde Du kaarer Dig end,
Det fluks skal bringes Dig paa mit Bud.

Høgen.

Jeg æder ej Oksens, ej Vildsvinets Kød,
Ejheller Hjorte, ej andet Vildt.
Den Føde, som Skaberen selv mig gav,
Min Due, o Fyrste, kræver jeg.
Ti Duen skal være Høgens Rov,
Saa lyder engang den evige Lov.

Kongen.

Velan da! Hele mit Kongerige
I Bod jeg Dig giver, strenge Fugl!
Ja, hvad af mig Du end monne begære,
Det skal Dig gives paa Stand, o Høg!
Jeg giver Dig Alt uden denne Due,
Der søgte sin Frelse i mit Skød.

Høgen.

Usinara, fromme Menneskedrot,
Hvis denne Due er Dig saa kær,
Saa giv mig for den i Bytte og Bod
Dens fulde Vægt af Dit eget Kød!

Kongen.

Dit Krav, o Høg, er billigt og ret,
Jeg giver Dig, hvad Du kræver i Bod,
Og villig vejer jeg Duen op
Paa Vægten med mit eget Kød.

Og uden Betænkning U s i n a r a skar
Et Stykke Kød af sit Legem ud
Og vejede det imod Duen op,
Men ej det tyngede Skaalen ned;
Og atter han skar af sit eget Kød
Og lagde Stykke til Stykke hen
Paa Vægtskaalen, men den rørte sig ej;
bestandig vejede Duen mer.
Da steg den trofaste Drot tilsidst
I Skaalen at fylde den manglende Vægt.

Høgen.

I n d r a, Gudernes Konge, jeg er,
Hin Due er A g n i, Ildens Gud.
Hidkomne ere vi, fromme Fyrste,
Paa Prøve at sætte Dit Ord, Din Dyd.
At ikke Dit eget Kød Du har sparet,
Men skaaret det af og givet det hen,
For Ord og Pligt at holde, derfor
Den hele Verden Dig hædre skal.
Og ligesaa længe, o Landenes Herre,
Paa Jorden Mennesker mindes Din Daad,
Saalænge Du skal i den høje Himmel
Blandt Guderne eje en Hædersplads.

Saa talende til den fromme Drot
Steg Indra atter mod Himlen op,
Usinara havde, tro mod sin Pligt,
Ved egen Dyd sig fra Jorden løst,
Og op til Himlen, til Gudernes Bolig
I straalende Glans han steg som de.

III.
Rischjasringa.

Kong Lomapada i Angaland*) var
    En vældig Fyrste, vidt berømt,
Men han bedrog for den tingede Løn
    En offerviende Bramin.
Da droge alle Braminerne fluks
    Ud af hans Rige, og ej mer
Steg Offerrøg imod Himlen op —
    Ej mer lod Indra**) falde Regn.
Og trindt om i Anga blev Hunger og Nød,
    Og Lomapada forsamlede
Sit Riges Vismænd og bad dem om Raad,
    For at den vrede Tordengud
Paany maatte oplukke Himmelens Port
    Og sende Regn til Jorden ned.

*) Den øvre Del af Bengalen.
**) Himlens Behersker, Vedalærens Overgud.

Hver gav sit Raad, men den Viseste blandt
Den hele Skare taled' saa:
„Hør mig, o Konge, agt paa mit Ord
Og paa det Raad, mig tykkes bedst!
Saalænge der ikke af nogen Bramin
Et Offer bringes i Dit Land,
Saalænge smægter den tørstige Jord
Forgæves efter Himmelens Dug;
Men alle Braminer negter Dig nu
Fornærmede deres Tjeneste.
Hør derfor, hvordan til det hellige Kald
Du finde skal en værdig Præst.

I Skoven lever fra Mennesker fjernt
Ved Bredderne af Kausiki*)
En hellig Bramin af den strengeste Bod**),
Visandaka, Sønnen af Kasjapa,

*) Kausiki (nu Kosi) er en Biflod til Ganges.

**) Naar Braminen har opfyldt sin Pligt mod Verden ved at forplante sin Slægt, er han berettiget til at trække sig tilbage i Ensomhed og ved Faste og anden Kødets Spægelse frigøre sin Aand fra Legemets Herredømme. En saadan Asket eller Rischi kan ved sine Bodsøvelser ifølge Vedalæren bringe det saavidt i Hellighed, at hverken Guder eller Mennesker kan rokke et af ham udtalt Ord — f. Ex. en Velsignelse eller Forbandelse.

Og hos ham bor hans eneste Barn,
Den fromme Yngling Rischjasring.
Han har endnu ej noget Menneske set
Undtagen Faderen, han har
Endnu ej nydt nogen anden Drik
End Kildens Vand, han har endnu
Ej smagt nogen Frugt uden vilde Bær,
Han aner ej end, hvad en Kvinde er.

Til ham Du sende en Pige med List,
At hun fra Skoven kan herhid
Ham lokke med sig i Kærligheds Leg!
Saasnart den fromme Yngling blot
Ind over vor Grændse sætter sin Fod,
Saa vil — jeg tvivler ej derpaa —
Igen den tusindøjede Gud
Sin Regn udgyde over Land".

Saa taled' den Vise. Hans kløgtige Raad
Behaged' Kongen; Guld og Gods
Han loved' den Mø, som lokkede snildt
Den fromme Yngling til hans Land.
Men Alle frygted' Vifandakas Harm
Og skalv for hans Forbandelse,

Og Alle sagde: „Vi vove det ej!
    Forskaan os derfor, høje Drot!“
Dog, da nu Tørke og Hunger og Nød
    Bestandig tiltog Dag for Dag;
Da Lomapada og Folket alt
    Fortvivled' fast, da traadte bly
Hans egen Datter frem for ham tilsidst,
    Santa, en Pige underskøn.
Hun sagde: „Fader! Dersom Du vil,
    Saa skal Din Datter prøve paa
Braminersønnen, som aldrig endnu
    Saa Mennesker, at bringe hid.“

Da glædedes Kongen og rustede fluks
    Et Skib og lod det snildelig
Bedække med Havens skønneste Træer,
    Ret som en Eneboers Lund,
Gik saa ombord med sin Datter derpaa
    Og sejled' op ad Kausiki.
Da her de kom til den hellige Lund,
    Hvori Braminen gjorde Bod,
Gik Santa belært af Faderens Raad
    I Land, og mens den Gamle var

Bortgangen i Skoven, nærmede hun
Sig til den unge Rischjasring.

Santa.

Sig, Muni, hvor gaar det med Eders Bod?
Er I tilfredse i Skoven her,
Og har I af Rødder og Frugter nok?
Jeg kommer at besøge Jer!

Rischjasringa.

Du straaler lig en flammende Ild!
Jeg iler glad at hilse Dig
Og byde Dig Frugter, Rødder og Vand
Og Blomster til Velkomst, Du skønne Gæst.

Santa.

I vore Lunde bag Bjergene hist,
Du skulde skønnere Blomster se!
Der plukke vi sødere Frugter og drikke
Et Vand, Du ej kjender. Smag en Gang!

Rischjasringa.

Et højere Væsen, en himmelsendt Gæst,
Du er forvist. Jeg knæle maa

For Dine Fødder tilbedende ned
Saa, som min Fader mig har lært.

Santa.

Du er en frommere Rischi end jeg;
Ej maa for mig Du knæle ned!
Dig maa jeg ære og hilser Dig derfor
Saa, som man hilser i mit Hjem.
Og halvt kun følgende Faderens Bud,
Halvt lydende, hvad hendes Hjærte bød,
Hun lagde sin Arm om Ynglingens Hals
Og trykkede paa hans Mund et Kys;
Derpaa med Blusel hun vendte sig bort
Og iled' fra Lunden til Skibet ned.

Men hjem fra Skoven Vifandaka kom,
Den grønguløjede Bramin,
Til Fingerspidsen bevokset med Haar,
Opfyldt af Bod og Hellighed.

Vifandaka.

Min Søn, hvi har Du i Dag forsømt
At passe Ilden og hugge Ved?
Hvi har Du forglemt at skure Dit Fad?
Hvi har Du ej Kalven til Koenført?

Hvi staar saa forvirret, forandret Du her?
Fortæl, min Søn, hvad er der hændt?

Rischjasringa.

En Rischi-Lærling med flettede Haar
Og blændende Ansigt var her nys,
Med sorte Øjne og smilende Mund,
Med Midien smal og Brystet højt.
Som Kokila kvidrer i Skoven i Maj,
Saa elskelig hans Tale klang,
Og rundt omkring ham sig bredte en Duft
Af Blomster, ret som en Foraarsvind.
Ej vilde han smage de Frugter, jeg bød,
Ej smage Vandet fra vor Brønd,
Han gav mig den herligste, fremmede Frugt
Og dertil en Drik, hvoraf jeg blev
Saa sælsom fro, at mig syntes fast,
At Jorden under min Fod forsvandt.
Tilsidst om min Nakke han lagde sin Arm
Og trykkede tæt sit Bryst til mit
Og pressed' sin bløde, dejlige Mund
Imod min Mund, indtil der lød
En sælsom hviskende Lyd, og ved den
En heftig Bæven mig gennemfor.

Den Yngling jeg længes paany at se,
Saa gerne var jeg ham altid nær,
Ti alt fra det Øjeblik, han mig forlod,
Mit Hjerte lider, jeg er syg.
Af ham vil jeg lære hans Tro og Bod.
Hans fromme Gerninger er vist
Langt kraftigere, og de huer mig mer
End dem, jeg øvede her med Dig.

Vifandaka.

Vogt Dig, min Søn! I Skovene her
Har onde Aander mangen Gang
I fagre Skikkelser sneget sig om
At friste de Fromme fra Dyd og Bod.

Og for at søge den Ukendte op
Han harmfuld hasted' i Skoven ind;
Men neppe var han forsvunden, før atter
Sig Kongedatt'ren tilsyne lod,
Og Rischjasring ilede hende imøde
Og bæved' af Glæde og raabte: „Kom!
Kom! Til Dit Hjem vil vi ile herfra,
At Fader aldrig skal se os mer!"
Saalunde hun lokked' Vifandakas Søn
Fra Lunden til sin Faders Skib.

Og Lomapad løste sin Snekke i Hast
Og ned ad Kausiki den gled,
Og samme Stund, som med Rischjasring
I Land han tren paa Flodens Bred,
Lod Indra fra Himlen sin rige Regn
Nedstrømme igen over Angaland.
Og takfuld Kongen den unge Bramin
Til Brud sin Datter Santa gav.

Men da til Lunden Vifandaka kom,
Og Rischjasringa var der ej,
I frygtelig Harm drog den Hellige bort
At søge ham hos Lomapad.
Men da under Vejs han af Vandringen træt
Sig lagde til Hvile og rundtom saa
De fede Hjorder, den bugnende Grøde,
Han spurgte de glade Hyrder, hvem
Der slig en Velsignelse bragte i Landet,
Og hvem de skyldte den rige Høst.
De svarede Alle: „Vifandakas Søn,
Braminen, den unge Rischjasring!"

Og videre bort Vifandaka drog,
Og overalt han Rigdom fandt;

Og overalt, hvor han spurgte, der lød
Kun Tak og Ære til hans Søn.
Det klang den strenge, hellige Mand
I Øret vel, og efter Haands
Hans Vrede kølnedes, og da tilsidst
Han naade Staden, og Kongen selv
Med Hæder ham modtog, og da han saa
Sin Søn lyksalig som en Gud,
Og saa hans Hustru, den dejlige Santa
Af Glæde straalende som et Lyn,
Og saa de herlige Hjorder rundtom,
De rige Agre, den grønne Eng,
Da mægted' han ej at forbande mer,
Velsignende Hænderne hæved' han.

De tre Ringe.

Der var en Mand i Østens fjerne Rige,
Som ejede en Skat foruden Lige.

Det var en prægtig Ring, et Tryllesmykke,
Der sikrede sin Ejer Fred og Lykke,

Naar trolig selv han tragtede derefter
Og stolede paa Talismanens Kræfter.

En Sorg dog tynged' ham ved Banens Ende:
Hans Ring var en — hans Sønner de var trende.

Og i hans Slægt var det en Lov, at Ingen
Ved Førstefødselsret fik Krav paa Ringen;

Kun den, der var ham kærest blandt de Kære,
Den lykkelige Arving skulde være.

Ak, af de Tre var der ej En, han vilde
Ved sine Brødres Broderlighed skille,

Og endnu mindre var der To, han kunde
Udkaare til at savne og misunde!

Derfor lod han en fremmed Kunstner tinge,
Der smeded' ham i Løn to andre Ringe,

Saa lignende, at næppe selv han vidste
Den første Ring at skælne fra de sidste.

Og da han mærked', at hans Tid var omme,
Han En for En lod sine Sønner komme,

Velsignede dem paa sit sidste Leje
Og gav dem hver sin Ring til Arv og Eje.

Men næppe var den Gamle vandret heden,
Før Broderstrid afløste Broderfreden.

Enhver tog Sag mod den, der turde nægte,
At Ringen, som han ejed', var den ægte.

Og Hver og En til Skamme vilde bringe
De To, der skrød med deres falske Ringe.

Tilsidst drog de hinanden hen for Retten,
Nu skulde Dommeren afgøre Trætten.

Den vise Kadi hørte deres Klage,
Men viste alle Ringene tilbage.

„I paastaar, Hver og En for sig, at have
Fra Eders Faders Haand den sjældne Gave?

I vidner: han har sagt, at dette Smykke
Hver Troende vil skænke Fred og Lykke?

I sværger, at det Ord, som han har givet,
Det tror I paa, saa sandt han gav Jer Livet?

Nu vel, saa sandt I tror, hans Ord er sande,
Saa dømmer jeg, at de ved Magt skal stande.

Saa dømmer jeg: de Ringe, der kan ægge
Til Nag og Brodertvist, er falske begge.

Kun den, der bringer Troens Fred og Lykke,
Den er det rette, sande Tryllesmykke."

Da vilde Ingen af dem staa til Skamme,
De gav hinanden Haanden med det Samme.

Og saa gik hver til Sit med hævet Pande,
Hans Ring var jo — for ham — den ene sande!

Saadan blev Sagnet Saladin fortalt
Af Nathan, Rabbien, den Vise kaldt,

Da denne skulde fælde Dom i Tvisten
Imellem Jøde, Muselman og Kristen.

Og længe grunded' Fyrsten paa hans Ord
Med Øjet fæstet paa den mørke Jord.

Tilsidst han hævede de skarpe Blikke:
„Nej, Rabbi! Saadan lyder Sagnet ikke!

Var alle Sønner Gubben lige kære —
Saa maatte han dem samme Lod beskære,

Og ej til En han kunde Alt betro —
Tre Ringe lod han smede — ikke to —

Den ægte, hvorom de har stridt saa tidt,
Den tog han med sig, da han gik til Sit."

Tre græske Myther.

I.

Haabet.

Da Pandora havde aabnet den ulykkesvangre Urne, hvoraf al Verdens Elendigheder fløj ud over den unge sorgløse Menneskeslægt, skyndte hun sig efter Zevs's Raad at lægge Laaget over den igen.

Det var for silde! De forfløjne Plageaander var borte. Paa Urnens Bund var der Intet tilbage — uden Haabet, siger Hesiodos.

Men Haabet, det blide, trøsterige Haab, hvorledes var det kommet til at ligge paa Bunden af Fordærvelsens vingede Frø?

Enfoldige Spørgsmaal! Laa der ikke altid et Haab paa Bunden af Verdens Daarligheder?

Det var ikke Dæmringens Datter, det vækkende vinkende Haab, som Gudernes Avind

havde gemt under de grumme Gaver; det var Skumringens Afkom, det Haab, som dysser og daarer, hæmmer og hilder, der laa som Bundfald under Elendighederne.

Kun ilde fatter de fromme Digtere den vrede Himmelherres Hu, naar de takker ham for, at han lod dette Haab blive tilbage hos Jordens Børn, da han slap Plageaanderne løs over dem.

Sagnet siger os, at han havde frataget de udslupne Ulykker Maal og Mæle, for at de Dødelige ikke skulde høre deres Stønnen og fly dem, men det fortier, at han forgæves havde søgt at gøre dem usynlige for det Seerblik, hvormed Prometheus havde begavet sine Fosterbørn.

Dette Blik maatte blændes — kun derfor var det falske Haab blevet tilbage i Ulykkesurnen.

II.

Fløjten.

Pallas Athene fik en Gang i et svagt Øjeblik — det eneste, som Sagnet har omtalt — den dristige Ide, at man med et godt Hoved og en god Villie maatte kunne blive Mester i enhver Kunst, selv om man ikke var født til Kunstner. Flere af hendes Sønner synes endnu den Dag idag at have samme Ide, og hos enkelte skal den endogsaa være bleven fiks. Det blev den dog ikke hos deres Moder.

Dilettanten Hermes havde opfundet den trestrængede Lyre, og Virtuosen Apollon havde henrykket Guder og Mennesker ved sine Fantasier paa dette simple Instrument. Nu vilde Visdomsgudinden forbavse de Henrykte ved en endnu herligere Musik, en Tonestrøm, der skulde ud-

springe fra selve Videnskabernes Kilde, fra de hellige Læber, der aldrig havde bøjet sig til et Smil eller røbet en Lidenskab, men kun aabnet sig for at udtale høje Sandhedsord. Toner, der oversteg alle andre, vilde den ophøjede Gudinde fremtrylle. Hun sænkede den alvorsfulde Pande, grundede et Øjeblik og opfandt — Fløjten.

Og neppe var det nye Instrument opfundet, før det var udført. Men at skære en Fløjte er Et, og at spille paa den er noget Andet. Saasnart Gudinden førte det hule Rør til sine Læber, forsvandt hendes klassiske Skønhed, hendes Ansigt antog en uformelig Længde og et Udtryk af den inderligste Flovhed — det samme Udtryk, som siden gik i Arv til alle Fløjtespillere. Hun saa sit Spejlbillede i det blanke Skjold, rødmede for første og sidste Gang og bortkastede Fløjten.

Men end ikke Pallas Athene kunde taale, at en Anden skulde gøre Lykke i en Kunst, hun selv havde maattet opgive; hun lyste derfor en frygtelig Forbandelse over den, der optog det bortkastede Rør, og i lang Tid vovede

hverken Guder eller Mennesker at udstrække Haanden efter det.

Paa Olympos levede der imidlertid et ejendommeligt Folkefærd, som strengt taget hverken var Guder eller Mennesker. De kaldtes Satyrer og var af Natur meget ugudelige, om just ikke meget overmenneskelige. Tør man tro Hesiodos, var det en Slægt, der gjorde mange Optøjer og liden Nytte; men efter deres egen Paastand var de af guddommelig Herkomst og hørte til de mest privilegerede Væsener. Hvilken Gud de nedstammede fra, var meget vanskeligt at sige; kun saa meget er vist, at de allesammen var fødte med smaa Kalvehorn, som de aldrig løb af sig; den diaboliske Bukkefod, hvormed man i senere Tider har villet udstyre dem, synes derimod at hidrøre fra de romerske Hofkunstneres Galanteri. De kaldte sig helst for Paner, rimeligvis for at antyde, at de kunde Alt, forstod Alt og havde Lov til Alt; men hvad de fremfor Alt vilde forstaa sig paa, var det Skønne — det fik de stakkels Nymfer stadig at erfare.

En af disse æsthetiske Paner ved Navn

Marsyas faldt engang under sin Jagen efter det Skønne over den skæbnesvangre Fløjte. At trodse Athene og blive Mester paa det Instrument, som hun havde opgivet, var netop en Opgave for ham. Han optog Fløjten og trode at kunne blæse Forbandelsen et Stykke.

Marsyas havde spids Mund og rappe Fingre, og paa Vejr manglede det ham ikke. Snart havde han lært sig at gøre de utroligste Kunststykker paa det nye Instrument, og snart blev samtlige musikalske Paner og det hele kvægforstandige og faarekyndige Publikum, der hentede sin Mening fra disse overlegne Aander, enige om, at hans Fløjtespil var det ypperste af al Tonekunst, og da han paa sin Side ligesaa hurtig blev enig med sig selv om, at Ingen var mere berettiget til at have en Mening om Sligt end Satyrerne og Hyrderne paa Olympos, gik hans Overmod saa vidt, at han haanede og lastede Apollons Strængespil, ja tilsidst vovede han endog at udfordre Tonernes Gud til en Væddestrid.

En Kunstner, der kører med Fire oppe over Himmelhvælvingen, lader naturligvis endnu i

højere Grad end andre Kunstnere haant om Panernes Dom, men ingen Kunstner, end ikke den mest ophøjede, er alligevel ligegyldig for Kritiken, og Føbos Apollon hørte endog til de Musikere, som tillægger Enhver, der ikke har Smag for deres Kunst, et Par Æseløren. Han standsede Solens Vogn, nedsteg fra Skyerne og optog Kampen med den satyriske Fløjtekunstner, der havde formastet sig til at udfordre ham. Muserne, de skikkelige Piger, der paakaldes, hver Gang der er noget Stort eller noget Dumt paa Færde, blev ogsaa her paakaldte. De skulde dømme mellem Tonernes Gud og hans Recensent.

Apollon greb sin Lyre, og Strængene klang, saa Sangmøernes Hjerter svulmede, snart af Vemod, snart af Vellyst.

„Overspændte Strænges uvilkaarlige Bæven ved at berøres af Plektret!“ — smilede Marsyas og trak medlidende paa Skuldrene. „Mærker Eder nu Forskellen paa disse Naturlyd og de Toner, hvori der udstrømmer et reflekterende og kritiserende Væsens Aande!“ — og nu gennemgik han hele Fløjteskolen med Tonestiger, Triller og Dobbeltslag.

Muserne saa forbavsede paa hverandre. Det var første Gang, de hørte lærd Musik og musikalsk Lærdom.

„Lad os nu spille sammen!" vedblev Satyren. Apollon greb atter i Lyren, men for hver af hans Harmonier fremkaldte Marsyas et helt Kapløb af Fløjtetoner, der overdøvede Strængenes milde Klang. Dommerinderne maatte tilstaa, at den gamle naive Musik tabte sig og blev uforstaaelig ved Siden af den nye kunstige; de tænkte allerede paa at bekranse Satyrens Kalvehorn.

„Velan!" — raabte Lysets og Tonernes Herre. „Forstaar I ikke Strængenes Røst, saa skal jeg give den Ord" — og nu ledsagede han for første Gang Lyrens Toner med sin guddommelige Sang. Muserne tabte Kransen af Henrykkelse, og Marsyas slap Fløjten af Forbitrelse.

„Det er uredeligt, det er ukunstnerisk, det er et usselt smagløst Fuskerkneb, det er et Brud mod al Kunstlære at blande Ord med Toner og Spil med Sang!" — raabte han, men Mnemosynes Døtre havde kun Øre for

Sangens bevingede Ord, og lagde slet ikke Mærke til den klangløse Talestrøm, der raslede frem fra den forbitrede Kritikers Læber, og saa længe han talte, maatte hans Fløjte tie. Tilsidst greb han den i Raseri og blæste falske Toner, den ene højere end den anden, indtil han fandt den allerhøjeste, den vedblev han at pibe, til han tabte Vejret.

Men Guddommens Røst lod sig ikke overdøve — end ikke af falske Toner fra Athenes Pibe. Da Sangen var endt, og Pythons Betvinger sænkede sin Lyre, satte Muserne Lavrbærkransen paa hans gyldne Lokker.

I de Dage kendte Guderne ikke til Barmhjærtighed mod den, der havde spottet eller udfordret dem. Selv de milde Muser levnede ikke en Fjer paa Ulykkesfuglene, der havde vovet at synge omkap med dem.

Til Advarsel og Skræk for alle Ligesindede hængte Digterguden den besejrede Satyr op paa en Fyrrestamme og flaade ham som en slagtet Buk. Han vilde lære de andre kalvehornede Genier at holde sig i Skindet.

Ovid giver en rædselfuld Beskrivelse over

Synderens Straf og fortæller, at hans sørgelige Skæbne vakte en saadan Deltagelse ikke alene hos de andre Paner og Panisker, men ogsaa hos de følsomme Hyrder og Hyrdinder paa Olympos, at de sammengræd en rivende Bjergstrøm, som blev opkaldt efter ham.

Denne Flod er nu forlængst udtørret. I vore Dage rinder der neppe en eneste Taare over nogen forulykket Kritiker.

Men Mindet om Marsyas lever endnu. Der er for evig Tid Blod mellem hans Afkom og Apollons Sønner. Ve det ulykkelige Kunstnerbarn, der falder i Panernes Hænder! Jo mindre og svagere det er, jo større og grummere bliver den Mishandling, det har i Vente; haardt hjemsøges Apollons Misgerning paa hans uskyldige Smaa, og selv de Store kan prise deres Lykke, naar de undgaar at blive flaaede efter Noder til Ære for Marsyas. Og ve, ti Fold ve den Pankritiker, hvis Navn blot nævnes i en Kreds af Kunstens Sønner! Hans Lod bliver aldrig bedre end hans Stamfaders.

Et har dog Nutidens Paner lært af deres Slægtfaders Skæbne. De indlader sig ikke,

som han, paa nogen kunstnerisk Væddekamp med Apolloniderne, men betragter dem som et overvundet Folkefærd og lader dem kæmpe mod hinanden indbyrdes, mens de selv indtager Musernes Plads. At røre Pensel, Mejsel eller Plektrum er under deres Værdighed, kun for Fløjten har de endnu en vis Forkærlighed — de gør jo Krav paa at være Athenes Arvinger, og som oftest er den det eneste Arvestykke, der minder om Gudinden.

De har imidlertid efter Haanden simplificeret Instrumentet saaledes, at det kun giver en Tone, den højeste af alle — den samme, hvormed Marsyas tilsidst ledsagede Apollons Sang! Det er den, hvormed de alleryngste Kritikere følger den slingrende Improvisatrice gennem Gaderne. Det er den, der skingrer gennem Musernes Tempel, naar der holdes Dom over et ulykkeligt Digterbarn. Det er den, hvormed Aarhundredets Genius fra sin Triumfvogn, Lokomotivet, angiver Tonearten for Fremtidens Lyrik —

Vi har vist alle hørt den.

III.

Den frygiske Hue.

Kong Midas af Frygien fik som bekendt
Paa Grund af en lille Forbrydelse,
Han havde begaaet som Recensent,
To længere Øren til Prydelse.

Grunden kan dog være tvivlsom nok,
Ti hvis det kunde fremkalde Skaden . . .
Hvor vi vilde møde en drabelig Flok
Langørede Folk paa Gaden.

Desuden var Længden, hans Øren fik,
Forklarlig nok, da man siger,
At han fra Morgen til Aften gik
Og spidsede dem efter Smiger.

Men hvad der staar skrevet, det la'r vi staa,
Vist er det: en Morgen blev Kongen
Hed om Ørene ved at se:
De havde mistet Façonen.

Og dermed var hele hans Værdighed
Bedrøvelig reduceret,
Enten han vendte dem op eller ned,
Var Majestæten spoleret.

Aabenlyst gik det slet ikke an
At bære dem mere til Skue,
Og derfor, hedder det, opfandt han
Den saakaldte frygiske Hue —

Frihedshuen — De veed nok; den,
Der blev baaret af Folkeførerne,
Og hvormed saa mange kløgtige Mænd
Har skjult, hvad de havde bag Ørene.

I dette praktiske Hovedtøj,
Der dækkede Ørenes Længde,
Viste han sig nu herlig og høj
For den beundrende Mængde.

Og snart blev det baaret i By og i Land
Af Alle, men selv de Finere
Anede ikke, hvorfor og hvordan
De var blevne til Jakobinere.

Og han tog sig længe og vel i Agt,
Saa Alt gik godt — men hvad hænder!
„Ingen“ — har selve Napoleon sagt —
„Er stor for sin Kammertjener“.

Den Slave, der sysled' med Kam og Saks,
— Nu kaldes han „Hoffrisøren“ —
Fik efter Haanden, om ikke straks,
Rede paa Kongens Øren.

Hvor sky for at høre Sandhed de var,
Det vidste Enhver af Erfaringen;
Men nu, da han saa, hvad det var for et Par,
Nu kendte han Forklaringen!

Røbe den selv for sin nærmeste Slægt,
Det turde Synderen ikke,
For han var loyal og havde Respekt
Baade for Svøbe og Strikke.

Men tie — nej! — Han var Menneske kun.
Til at skaffe sig Luft var han tvungen.
Hvem i Alverden kan holde Mund,
Naar man gaar med en Gløð paa Tungen!

Han listed' sig derfor paa Engen ned
Og graved' et Hul, og i Hullet
Hviskede han sin Hemmelighed
Og dækked' den til med Muldet.

Men det er sært med Sandhedens Ord,
Nødig vil Nogen nemme dem —
Om det saa er den gamle Jord,
Saa vil hun ikke gemme dem —

Neppe var de begravede, før
Der paa Stedet op af den friske,
Sorte Muld skød en Mængde Rør,
Der begyndte at hviske og tiske.

Og Vinden bar just mod Søens Bred,
Og snart hvisked' alle Rørene
Sælsomme Sagn om de Huer, hvormed
Man dækkede Æselørene.

Dem hørte Alle, men Ingen blev vred,
Midas selv ikke heller.
Han lo og trak bare sin Hue ned:
„Det er de Andre, det gælder“.

Sagnet staar imellem Ovids
Andre Forvandlingsfabler,
Men det er en af den klassiske Tids
Allerbedste Parabler.

Det var ikke Kong Midas blot,
Hvis Øren blev deformerede —
Alle vi Verdens Konger har faa't
Vore Øren spolerede.

Digteren, der er Frisør og Barber
Og Tjener for alle Hørende,
For ham kan det ikke skjules mer,
At det er galt med Ørene.

Vi taaler ikke at faa Besked
I Sandheder skarpe og strænge,
Derfor gaar han og graver dem ned
Paa Skæmtets blomstrende Enge.

Der faa de hviske saa lystig de vil,
Selv om dristige Ord de fremførte!
Vi lægger slet ikke Mærke til,
At det var Sandhed vi hørte.

Indhold.

